

**KOMPLEKSLI YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK INGLIZ TILI
O'QITUVCHILARINING PROFESSIONAL KOMPETENSIYALARINI
RIVOJLANTIRISH**

Jonuzoqova Kamola Elham qizi

Email: kamolanur1994@gmail.com

Jizzax davlat pedagogika universiteti tayanch doktoranti

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini professional hayotga tayyorlash, bu boradagi kompetensiyalarini rivojlantirish uchun kompleksli yondashuv asosida harakat qilish usullari bo'yicha metodlar taklif etilgan. Bunda jamoa bo'lib ishlash, raqamli texnologiyadan foydalanish, kontentga asoslangan o'quv dasturi va baholashga e'tibor qaratilgan holda yondashuv belgilangan.*

***Kalit so'zlar:** kompleksli yondashuv, samarali baholash, kompetentlik, kommunikativlik*

Bugungi globallashtayotgan dunyoda o'z ijtimoiy o'rnini saqlab turish hamda jamiyatdagi yozilgan va yozilmagan talablarga bo'ysunish jihatdan xorijiy tilni o'rganish taqozo etilmoqda. Bunda xorijiy til, ayniqsa ingliz tili o'qituvchisiga qo'yiladigan majburiyatlar har doimigidan zalvorli va mukofotli bo'lib bormoqda. Bo'lajak til o'qituvchisini tayyorlash esa o'z navbatida, ma'lum kompetensiyalarga ega bo'lish orqali kechmoqda. Respublikamizda ham oliy ta'lim sifatini jaxon standartlari darajasiga olib chiqish uchun chora-tadbirlar ishlab chiqilyapti. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 19-maydagi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 5117-sonli qarorida "Xorijiy tillarni puxta o'zlashtirish, tilning asosiy ko'nikmalarini shakllantirish uchun videorolik, o'yin, ko'ngilochar ko'rsatuv, filmlar va boshqa o'rgatuvchi

content yaratilishini tashkil etish” kabi ustuvor vazifalarga asoslangan holda ish olib borilmoqda.

Bunda bo'lajak kadrlarni tayyorlash nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni qamrab oluvchi kompleks yondashuvni talab qiladi. Bunga strategiyalar kombinatsiyasi orqali erishish mumkin, jumladan:

1. Kontentga asoslangan o'quv dasturi:

Muayyan maqsadlar uchun ingliz tilini integratsiyalash (ESP): O'quv dasturini tizim talabalarining o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtirib, o'zlari tanlagan ta'lim sohasida qo'llaniladigan ingliz tiliga e'tibor qaratish;

Akademik ingliz tiliga e'tibor qaratish: Talabalarining akademik tilni, shu jumladan akademik yozish va taqdimotlarga xos bo'lgan lug'at, grammatika va nutq namunalari tushunish va ulardan foydalanishni rivojlantirish;

Texnologiya va multimediyani integratsiyalash: Ishtirok etishni kuchaytirish va talabalarga haqiqiy ta'lim tajribasini taqdim etish uchun raqamli vositalar va resurslardan foydalanish;

Fanlararo ta'lim: Ingliz tilini o'rgatish jarayonida boshqa fanlar bilan bog'lash, uning dolzarbligi va amaliy qo'llanilishini ko'rsatadi.

2. Pedagogik mahoratni rivojlantirish:

Samarali o'qitish usullari bo'yicha o'qituvchilarni tayyorlash: Talabalarga turli xil o'qitish metodologiyalari, jumladan, kommunikativ tilni o'rgatish, vazifaga asoslangan ta'lim va o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuvlar bilan tanishtirish.

Amaliy o'qitish tajribasi: Sinfda kuzatish, mikrota'lim va tengdoshlarni o'qitish kabi real sharoitlarda amaliy o'qitish amaliyoti uchun imkoniyatlarni taqdim etadi.

Baholash ko'nikmalarini rivojlantirish: Talabalarining muvaffaqiyatini samarali nazorat qilish va baholash uchun talabalarni turli baholash usullari, jumladan formativ va summativ baholashga o'rgatadi.

Sinfni boshqarish ko'nikmalarini oshirish: Talabalarni turli xil o'quvchilarni boshqarish, qulay o'quv muhitini yaratish va sinfdagi muammolarni hal qilish uchun zarur ko'nikmalar bilan jihozlash zarur.

3. Kasbiy rivojlanish va qo'llab-quvvatlash:

Mentorlik dasturlari: Tayyorgarlik bosqichidagi o'qituvchilarni o'quv safari davomida yo'l-yo'riq, fikr-mulohaza va yordam ko'rsata oladigan tajribali o'qituvchilar bilan hamkorlikda ish yuritish ta'lim sifatini yuqori darajaga olib chiqadi.

Hamkorlik va tengdoshlarga o'rgatish: Talabalar bir-biridan o'rganishlari, ilg'or tajribalarni almashishlari va bir-birlarining rivojlanishini qo'llab-quvvatlashlari mumkin bo'lgan hamkorlikdagi o'quv muhitini yaratish zaruriyati hamfikrlilikni oshirish bilan birga o'rganish jarayonini tez va osonlashtiradi.

Uzluksiz ta'lim va kasbiy rivojlanish: seminarlar, konferentiyalar va onlayn resurslar orqali doimiy o'rganish va kasbiy o'sishni rag'batlantiradi.

Amaliyot hamjamiyatini shakllantirish: bilim almashish, hamkorlik va qo'llab-quvvatlashni osonlashtirish uchun tayyorgarlikdan oldin va malaka oshirish o'qituvchilari tarmog'ini yaratadi.

4. Kengaytirilgan ta'lim uchun texnologiyadan foydalanish:

Onlayn ta'lim platformalari: ma'ruzalar o'qish, resurslarni almashish va interaktiv o'rganish tajribasini taqdim etish uchun onlayn platformalardan foydalanish orqali vaqtni tejab, auditoriya safi kengaytiriladi.

Raqamli baholash vositalari: Baholash uchun raqamli vositalardan foydalanish samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Til o'rganish uchun ijtimoiy mediadan foydalanish: haqiqiy til amaliyoti va o'zaro ta'sir qilish uchun ijtimoiy media platformalaridan foydalanishni rag'batlantiradi.

5. Talabalar bilimi o'sishini baholash:

Baholashning keng qamrovli asosini ishlab chiqish: o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalaridagi muvaffaqiyatini o'lchash uchun formativ va summativ baholash kombinatsiyasidan foydalanish tavsiya etiladi.

Bir nechta baholash usullaridan foydalaniladi: An'anaviy baholashni ishlashga asoslangan vazifalar, loyihaga asoslangan o'rganish va portfelni baholash bilan birlashtiriladi. Konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim etish talabalarga yaxshilanishi kerak bo'lgan yo'nalishlarni aniqlash va o'qitish ko'nikmalarini

oshirishga yordam berish uchun muntazam va aniq fikr-mulohazalarni taklif qiladi.

Talabalar taraqqiyotini kuzatib borish va yaxshilanishi kerak bo'lgan yo'nalishlarni aniqlash talabalardan talab qilinadigan kompetensiyalarga javob berishini ta'minlash uchun dastur davomida talabalar taraqqiyotini kuzatib borish va qo'shimcha yordamga muhtoj bo'lgan sohalarni aniqlashga ehtiyoj seziladi.

Xulosa o'rnida, ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali ta'lim muassasalari tayyorlov tizimi talabalarini samarali va ta'sirchan ingliz tili o'qituvchilari bo'lish uchun zarur bilim, ko'nikma va o'ziga bo'lgan ishonch bilan ta'minlashga xizmat qiladi. O'qituvchilar ta'limiga sarmoya kiritilishi oxir-oqibatda ingliz tilini o'rgatish amaliyotini yaxshilashga va o'quvchilarning yuqori darajadagi yutuqlariga olib keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 19-maydagi "O'zbekiston Respublikasida xorijiy tillarni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 5117-sonli qarori. www.lex.uz.

2. Wesselink, R. (2010). Comprehensive competence-based vocational education : the development and use of a curriculum analysis and improvement model. Wageningen: Wageningen University.

3. Anderson, L.W. (2020). Increasing teacher effectiveness. International Institute for Educational Planning.

4. Brahar, N. (2019). Components of professional competence of a teacher of an educational institution. Medical College of Zaporizhzhya State Medical University, 4, 4-7. URL: <https://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2019/04/Bragar-doc.pdf>.